

תדפיס מספר
דרכי החסידות
על מועדי השנה

מלוקט משיחות, אגרות ורשימות
כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע מליובאוויטש

שמיני עשרת
ושמחת תורה

"יש לייקר במאוד את ארבעים ושמונה
השעות של שמיני עשרת ושמחת תורה. בכל
רגע יכולים לשאוב אוצרות בדליים ובחביות
בגשמיות וברוחניות. וזאת על ידי הריקודים".

(ספר השיחות תש"ד [המתורגם] עמ' כט)

סנדלים קרועים בגן עדן

בשמחת-תורה הדגישו כ"ק אדמו"רי חב"ד את מעלתן וזכותן של ישראל, אלו השמחים בשמחתה של תורה. עוד מימי הבעל-שם-טוב הודגש מעלתם של ישראל הרוקדים ופועלים בעולמות העליונים, כדלקמן.

לקט סיפורים ושבבי קודש בזכותן של ישראל בימי שמחת תורה, כולל ובמיוחד האנשים הפשוטים.

"כתר" מנעלי הבית הקרועות

רבנו הזקן סיפר, שבפעם הראשונה שדיבר הבעל שם טוב עם תלמידיו אודות שמחת תורה, סיפר:

בשמחת תורה בכלל מאחרים יהודים. זמן התפלה [בתפילת הבוקר] בשבת וביום טוב בכלל מאוחר מאשר בימי החול, ובפרט בשמחת תורה מאחרים קצת בשינה, בגלל ההקפות וסעודת יום טוב. אך למלאכים אין עבודה זו, הרי הם קמים בשמחת תורה באותה שעה כמו בכל יום. הם רוצים לומר שירה, אך בלי נשמות אין הם יכולים, ככתוב "ברן יחד כוכבי בקר" (איוב לח, ז), ולכן הלכו לכבד [=לטאטא] את גן העדן. והנה מוצאים הם שם דברים שאין הם יודעים מה הם: נעלים, סנדלים, ותמהו מאד. הם היו רגילים למצוא בגן עדן ציצית, תפילין, אבל לא נעלי בית.

קמו והלכו לשאול את מלאך מיכאל.

והוא ענה להם, שזה הסחורה שלו, והסביר להם, שזה מהריקודים עם התורה, והחל למנות את נעלי הבית: אלה הם מקאמינקה, אלה הם ממעזריטש וכו'.

ובכך התגאה מלאך מיכאל על מלאך מט"ט הקושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל, ואילו הוא – מלאך מיכאל – יעשה כתר יותר טוב מנעלי הבית הקרועות שמריקודי שמחת תורה.

(ספר השיחות תש"א [המתורגם ללה"ק] עמ' 24)

"שמיני עצרת החג הזה"

בשמיני עצרת אומרים: "שמיני עצרת החג הזה", ישנה שאלה: בכל הימים טובים מזכירים קודם את ה'חג' (כמו: חג המצות, חג השבועות וכו'), ומדוע בשמיני עצרת מזכירים את ה'חג' מאוחר יותר ("שמיני עצרת החג הזה"), אלא, ששמיני עצרת עצמו עושה את החג. הקב"ה שמח שעשה עבודה טובה, הוא נתן לכל היהודים שנה טובה.

כי בראש השנה הרי ספרים נפתחים, והתובעים (קטגורים) תובעים, וטענתם הרי צודקת. כיון שאצל איש פשוט הרי אלול לא שונה מחודש אב, וימי הסליחות הם כשאר חודש אלול, וכן ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכפורים, והד' ימים שבין יום הכפורים לסוכות.

אבל כשמגיע סוכות זה שונה לגמרי: הוא הולך לסוכה למרות שגשום ועל-פי דין הוא הרי פטור, הוא נרטב מהגשם, הוא עושה זאת מחמת אהבה. הוא משכים בשעה שש בבוקר לברך על האתרוג. אתרוג אין לו, רץ הוא לבית-הכנסת לברך על אתרוג ולהתפלל. הוא ממשכן את כלי המלאכה כדי לקנות קצת משקה ליום טוב.

וכשמגיע שמיני עצרת רוקד הוא עם הספר-תורה עם סוליות קרועות, ולא מביט על הקללות שהאשה נותנת לו, הילדים יחפים ועירומים, את כלי המלאכה הוא משכן – לא יהיה לו עם מה להתחיל לעבוד לאחר יום טוב, אבל הוא שמח עם תמימות ומרגיש את פשיטות העצמות.

אז נופלות טענות התובעים והקב"ה נותן לכל ישראל שנה טובה, ומזה הוא שמח, וזהו ששמיני עצרת עצמו עושה את היום טוב.

(תרגום מספר השיחות תש"ז עמ' 72)

במה שמח הקב"ה בשמחת-תורה

בשנת תרמ"ח אמר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [הרש"ב] בשמחת תורה:

במה שמח הקב"ה בשמחת תורה; מילא יהודים שמחים שקיבלו את התורה, אבל

למעלה כתוב הרי ש"אלפים שנה קדמה תורה לעולם" (ראה ב"ר פ"ח, ב. מדרש תהלים צ, ד), במילא, עם מה שמח הקב"ה בשמחת תורה?

וענה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק:

הקב"ה שמח בזה שיהודים מקבלים את התורה בדעת.

הקב"ה אומר: אני נותן את עצמי בתורה למי שנותן עצמו לתורה.

(תרגום מספר השיחות תש"ח עמ' 173)

יש לי רצון חזק לצאת בריקוד עם 'פועלי צדק

בשמחת תורה שנת תרמ"ח אמר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [הרש"ב] המאמר "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו" (עבודה-זרה ג, א), בו מדובר על מעלת האנשים הפשוטים, והוא מבאר זאת במשל מהעקב והמים הרותחים¹. המאמר עשה רושם חזק על האנשים הפשוטים ומיד נוסדה בליובאוויטש חברת "פועלי צדק, שנוסף על שהיו קמים בשלש לפנות בוקר לומר תהלים בציבור – הקימו גם שיעור ללמוד דינים.

חברת 'פועלי צדק היתה לומדת שיעוריה בבית המדרש שנקרא "ר' בנימין'ס שטיבל".

כשיצאו שני אנשים פשוטים מאותו בית מדרש, היו חוזרים בהליכתם על הדין שלמדו זה עתה מפי הרב שלהם. כך נהגה החברה מתרמ"ח עד תרנ"ב.

בשנת תרנ"ב, בחתונת דודי מחותני ר' משה הכהן [הורנשטיין]², נערכו כל יום 'שבע ברכות' ביזאל הגדול' [=באולם הגדול] ובכל יום היו באים הרבה אורחים. באחת ממסיבות ה'שבע ברכות' שיבח הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק את חברת 'פועלי צדק ואמר: "על-דבר היהודים שיוצאים מבית מדרש ומדברים ביניהם על דין כל שהוא, יש להסתכל על כך כפי שמלאך מיכאל מסתכל על כך ומנצל זאת לזכותם של ישראל. יש לי רצון חזק לצאת בריקוד אתם".

באותה שעה נכח שם אחד מחברת 'פועלי צדק שנקרא בשם מוטי יוסי דוד שלמה'ס, הוא היה אדם חי ושמח ונטל חלק בכל ענין ציבורי מקומי, כן היה חבר ב"פאזשארני קאמאנדע" [=מכבי האש]. הוא היה גם הראשון, שבשמחת תורה תרמ"ח אחרי שמיעת

1. הכנסת העקב למים רותחים נעשית תיכף ומיד כשרוצה האדם בכך, לעומת זאת הכנסת הראש למים אינה באה כה בקלות. עם היות שהעקב הנו המקום הגס והנחות בגוף האדם – מאיר בו כח הרצון יותר מבשאר הגוף.

2. עם הרבנית חיה מושקא – בתו הצעירה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

המאמר – האמור – מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, דפק בידו על לבו והכריז: רבי, אני אקים את חברת 'פועלי צדק.

כעת, בשמעו שהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק רוצה לצאת בריקוד עם חברי 'פועלי צדק, הכריז: רבי, אנו נמצאים כאן! סידר דרך למעבר, וצעק ברוסית: "סלושאי עם" [= מוכנים לציית]. והוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק רקד אתם.

בשעת מעשה היו שם גם החסידים ר' י.ב. – שלא היה לו הרגש כל כך באהבת ישראל – ור' שלום דוב קאבאקו שהיה לו תענוג ביהודי. כשחזר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק למקומו מהריקוד וזיעה ניגרה ממנו, אמר לחסידים האמורים: טבלתי בתענוג של זכותם של ישראל, שלמעלה מזיעה של מצווה.

(ספר השיחות ה'תש"ה (המתורגם ללה"ק) עמ' לט)

השמחה בתורה – שייכת לכל יהודי

רשום אצלי באריכות הכתיבה, מה שזכיתי לשמוע מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [הרשב"ב] זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ביום שמחת תורה תרמ"ח, קודם הקפות, כיצד פירש את הפיסקא "שישו ושמחו בשמחת התורה". שנשמח בשמחת התורה ("מיט דער תורה שמחה") וניתן כבוד לתורה – לא בשמחת לומדי התורה אלא בשמחת התורה עצמה.

בשמחת התורה צריכים ליטול חלק כל ישראל ללא כל הבדל, החל מלמדנים גדולים ("גריוסע לומדים") מחדשי חידושי התורה; לומדי תורה ממוצעים, שביכולתם לחזור דבר תורה שלמדו או שמעו, ועד לאנשים פשוטים האומרים פרקי תהלים ("תהלים זאָגער"), אלו שלא ידעי מאי קאמריה.

וזוהו הפירוש הפנימי באמרו "אגיל ואשמח בשמחת תורה" – אגיל, לשון יחיד. כל יהודי אומר "אגיל ואשמח בשמחת תורה" ואחר כך ממשיך לומר "אברהם שמח בשמחת תורה, יצחק שמח, יעקב שמח, משה שמח, אהרן שמח, אליהו שמח, שמואל שמח, דוד שמח, שלמה שמח". הוא מונה תשע דרגות כללים, מופלגי אור עצמי, ויהודי השמח בשמחת תורה הוא זה שמשלים את ה'מניין'.

כל מלאכי מעלה, כל הספירות העליונות, כל הנשמות מאוצר הנשמות, כל נשמות הנביאים תנאים אמוראים צדיקים חסידים שמקומם בגן עדן התחתון או גן עדן העליון, שהם בשי"י עולמות – כל אלו אומרים בשמחה רבה: אשריכם ישראל!

(אגרות קודש ח"י"ג עמ' תסח)

'יהודי של מסירות נפש' בהקפות

[להלן תיאורו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע על יהודי ברוסיה היושב תחת השלטון העריץ הלוחם בדת ישראל:]

יושב לו יהודי בביתו... הבית חשוך והוא לבוש קרעים ומורעב. אשתו וילדיו חלושים ושבורים. בלבו בוכה הוא על מצבו ומצב בני ביתו, והוא כמיואש מכך שח"ו אין תקוה שמצבו יוטב.

בתוך כך הוא נזכר שהיום שמחת תורה, וקרן אורה של זיכרונות שמחים עוברת בקרב כברק. הוא מתרשם מכך, ורץ לבית המדרש להקפות, להשליך עצמו אל תוך המעגל. הוא אומר: "אלקי הרוחות, הושיעה נא, בוחן לבבות, הצליחה נא, גואל חזק עננו", מחזיק עצמו ב'עץ חיים' של ספר תורה, וצועק: "שישו ושמחו בשמחת תורה".

ביהודים אלה מתקנאים לא רק מלאכי מעלה, אלא אף הנשמות הגבוהות, נשמות הצדיקים, נשמות הכלליים, נשמות דאצילות, מקנאים במסירות הנפש הגדולה ובתמימות הבהירה של אמונה פשוטה.

יהודי בעל מסירות נפש כזו, יקר וקדוש בכל העולמות, וביחד עם יהודים כאלה עלינו ללכת להקפות, וברור הדבר שמחשבה מועלת [=לרקוד עמם ביחד באמצעות המחשבה].

(לקוטי דבורים [המתורגם ללה"ק] חלק א עמ' 6-7)